

José Ariztimuño

“AITZOL”

Aurten dira ehun urte Jose Ariztimuño AITZOL jaio zenetik. Hori dela eta Tolosako Udalak omenaldi bereziak antolatu ditu bere omenez. Udaleko zinegotzi den Anton Gonzalez jaunak esan zuenez “bere lehen mendeurrenean, Lizardiren ondoan egon beharrak merezi duen tokia kendu dio. Pertsonaia hau ilun samarra geratu da orain arte”. Baina Haritzelhar jaunak esan bezala, Aitzol ez da ahaz daitekeen pertsonaia horietakoa, zeren “haren eragina izugarria izan baitzen Gerra Zibila aurretik”.

Jose Ariztimuño AITZOL Tolosan jaio zen 1896. martxoaren 18an eta Hernanin hil zuten tragikoki fusilatuta 1936. urteko urriaren 17an. Lehen apaiz ikasketak Comillasen hasi izanik ere, dirudienez haren euskaltzalesunak behartu zuen aldatzera. Ondorioz, Gasteizko seminarioan amaitu zituen ikasketak. Zenbait arlotan bereiz daiteke bere bizitzako lan erraldoia: apaiz mixiolari bezala, kazetari, euskaltzale

eta batik bat, euskal eragile bezala. 1930. urtetik “Euskaltzaleak” elkartearen inguruan eta haren eraginez “Eusko Olerri egunak” antolatu zituen Jautarkolen omenez, bertan parte hartu zutelarik gaur egun hain ezagunak diren Lizardi, Lauaxeta eta Orixek berak ere. Gaur egun aro hura oinarritzotzat jotzen da euskal olerkiaren berpizkundean.

Artikulugile oparoa, lan asko argitaratu zituen “El día” egunkarian eztabaidari batera beldurrik gabe. *Yakintza* kultur aldizkaria sortu zuen 1933. urtean, harik era 1936.ean amaitu zen arte. Berari esker antolatu zen 1935. urtean lehendabiziko Euskal Herriko Bertsolari txapelketa.

Guduaren ondorioz Belokeko konbentuan hartu zuen babes. Baina han ezin etsita eta itzultzea erabaki zuen. Bilbora zihoala preso hartu eta Hernanin fusilatu zuten.

Tolosan urrian egin zitzaion omenaldian haren testigantza

berezia eskaini zuen Jean Diharce *Iratzeder* fraileak. Mutikotan nola ezagutu zuen kontatu zigun eta amaieran haren omenez olerki bat irakurri. Horra poesiaren hasera: "España hortan izan da segur asko bitxikeri: /Horra non zaikun etorri / Euskadirat Galtxagorri / Jainkoaren amodioz jartzzerat apezeri. /Berriko apez

suhar bat hil beharrez zeramaten; /Hil-harrietan tiroka odolez estali zuten. /Ifernuan zer irriak orduan egin dituzten". Eta amaieran: "Garrak ezeztatu nahiz bihotza dute zilatatu;/Bainan gure bihotzerat gar hek zaizkigu airatu. /Zure heriotzak, Aitzol, fruituak emanen ditu".

G.E.